

УДК 657.6:351.72:004.738.5

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-39

Чебан Ю.Ю., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0002-8231-2918

e-mail: heban@mnau.edu.ua

Повх О.В., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, Україна

e-mail: elenapovh1@gmail.com

Величко Н.П., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, Україна

e-mail: natalievelichko5@gmail.com

Організація контролю у сфері публічних закупівель з використанням цифрових інструментів

Анотація. У статті наведено особливості організації зовнішнього і внутрішнього контролю публічних закупівель з використанням цифрових інструментів. Зазначено роль і значення електронної системи закупівель Prozorro як платформи забезпечення прозорості та відкритості закупівельного процесу. Проаналізовано основні функції зовнішнього і внутрішнього контролю публічних закупівель, зокрема особливості їх здійснення з використанням таких цифрових інструментів як BI Prozorro, YouControl, Clarity Project. Окреслено основні практичні рекомендації для організації внутрішнього контролю публічних закупівель з використанням цифрових інструментів у замовника. Виокремлено особливості організації внутрішнього контролю публічних закупівель з використанням цифрових інструментів в учасника та накреслено основні рекомендації для підвищення ефективності контролю. Наведено можливості нових цифрових інструментів, які вже працюють та перебувають на етапі розроблення і тестування. Узагальнено практичне використання пошуково-аналітичної системи .007 у контексті організації контролю публічних закупівель. Узагальнено перспективи розвитку цифрових інструментів контролю в публічних закупівлях на сучасному етапі.

Ключові слова: публічні закупівлі, контроль, цифрові інструменти, BI Prozorro, YouControl, Clarity Project

Cheban Yuliia, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Accounting and Taxation Department, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Povkh Olena, applicant higher education, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Velychko Nataliia, applicant higher education, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Organization of Control in the Field of Public Procurement using Digital Tools

Abstract. Introduction. The article describes the features of organizing external and internal control of public procurement using digital tools. It highlights the role and importance of the Prozorro electronic procurement system. It analyzes the main functions of external and internal control of public procurement, in particular the features of their implementation using such digital tools as Prozorro, YouControl, and Clarity Project. It highlights the features of organizing internal control of public procurement using digital tools by participants. The capabilities of new digital tools that are already in use and planned for implementation are presented. The practical use of the .007 search and analysis system in the context of organizing control of public procurement is summarized. The prospects for the development of digital control tools in public procurement at the present stage are summarized.

Purpose. Theoretical justification and practical analysis of modern approaches to organizing control in the field of public procurement using digital tools, as well as the development of recommendations for improving its effectiveness, taking into account current challenges and technological capabilities.

Results. There are a number of conditions and factors for effective control in modern conditions, one of which is the use of modern digital tools. Based on a study of the capabilities of the main digital tools, the authors have formulated key practical recommendations for organizing internal control of public procurement at the customer's site. These include the formation of internal policy, ensuring employee training, the use of analytics in reports, responding to identified deviations, openness of control results, etc. The main organizational measures for internal control of participation in procurement have been identified, in particular, the introduction of the practice of evaluating each tender before participation in terms of legal, financial, and reputational risks, and strategic planning.

Conclusions. The digitization of control in the field of public procurement aims to improve technical tools and change approaches to public finance management. It is impossible to increase the effectiveness of internal and external control in public procurement without the use of digital tools.

¹Стаття надійшла до редакції: 25.10.2025

Received: 25 October 2025

Keywords: public procurement, control, digital tools, BI Prozorro, YouControl, Clarity Project

JEL Classification: M41; M49; H19

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації державного управління особливої актуальності набуває питання ефективного контролю у сфері публічних закупівель. Забезпечення прозорості, запобігання корупційним ризикам і раціональне використання бюджетних коштів на практиці є просто неможливими без належно організованої системи контролю, яка здатна оперативно реагувати на порушення та забезпечувати підзвітність замовників і постачальників. Водночас традиційні методи контролю часто виявляються малоефективними через саму систему організації контролю на підприємстві, в установі, організації, через обмеження процедур, через звичайний людський фактор, особливо зараз, під час воєнного стану, і, нарешті, через обмежену аналітичну спроможність. У цьому контексті використання цифрових інструментів, зокрема аналітичних платформ, відкриває нові можливості для підвищення якості та оперативності контролю.

Однак процес цифровізації контрольних механізмів супроводжується низкою викликів: недосконалістю нормативного регулювання, нестачею технічної інфраструктури, обмеженою цифровою компетентністю персоналу суб'єктів контролю, а також ризиками кібербезпеки. Отже, постає потреба в науковому обґрунтуванні шляхів оптимізації організації контролю у сфері публічних закупівель із залученням сучасних цифрових технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зовнішній контроль в публічних закупівлях України регламентований на законодавчому рівні [1,2]. Особливості організації та підвищення ефективності внутрішнього контролю вже були досліджені науковцями з боку теоретичних засад, державного сектору, територіальних громад тощо [3,4,5]. Цифровізація публічних закупівель, які є «повноцінним драйвером економіки та дзеркалом її поточного стану» [4], також є предметом досліджень низки науковців та практиків. Так, цифровізацію публічних закупівель як складову розвитку цифрової економіки держави досліджували такі науковці як Швайко Л., Пацурія Н., Ткаченко Н. та іншими [6-8]. Авторські колективи Федірко О.А. та Федірко Н.В., Стащук О., Борисюк О. та Дацюк-Томчук М. приділили свою увагу політиці публічних закупівель у реалізації стратегії цифрової трансформації у контексті пріоритетів ЄС та України [9,10]. Разом з тим, потребує дослідження питання організації та підвищення ефективності контролю публічних закупівель саме з використанням цифрових інструментів, що є також одним із напрямів інтеграції закупівельної діяльності України до європейського простору.

Формулювання цілей дослідження. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному аналізі сучасних підходів до організації контролю у сфері публічних закупівель з використанням цифрових інструментів, а також у розробці рекомендацій щодо підвищення його ефективності з урахуванням актуальних викликів і технологічних можливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наше дослідження охоплює зовнішній і внутрішній контроль у сфері публічних закупівель, об'єкт якого є широким та змістовним поняттям, що включає товари, роботи і послуги в розумінні законодавчої бази публічних закупівель [1,2], інформацію, види і принципи закупівель, річний план закупівель, етапи закупівель, процес оскарження, учасників, постачальників, замовників, строки, звітність, тендерну документацію, тендерну пропозицію, очікувану та договірну вартість тощо. Для ефективної організації контролю в сучасних умовах є низка умов та чинників, одним з яких є використання сучасних цифрових інструментів. Головним і важливим таким інструментом, який надав поштовх для розвитку цифровізації в закупівлях, стала електронна система закупівель Prozorro.

Впровадження електронної системи Prozorro стало непростим, але головним етапом реформування публічних закупівель в Україні та значним кроком їх цифровізації. Усі подальші напрями удосконалення процесу закупівель та розвитку цифрових закупівельних інструментів є пов'язаними з електронною системою та будуються і плануються для впровадження саме на її основі. Ця система значно оптимізувала процес витрачання бюджетних коштів, підвищила рівень прозорості та відкритості, забезпечила більш ґрунтовне дотримання принципів закупівель, забезпечила широке коло суб'єктів контролю, зокрема й громадськості.

Prozorro стала не просто технічним рішенням для проведення тендерів, яке, до речі, далеко не всі замовники, постачальники та контролюючі органи сприймали позитивно. Prozorro стала універсальною, комплексною, мультимодульною платформою управління публічними фінансами, що відповідає принципам цифрового врядування та стратегічним цілям європейської інтеграції України.

Прозорість та публічність сучасних закупівель відкрили більш широкі можливості організації і здійснення зовнішнього контролю з боку державних органів та громадських формувань, оскільки така цифрова платформа забезпечувала повний відкритий доступ до всієї інформації про тендери, учасників, документацію, рішення замовників тощо. Така зміна дозволила громадянам, журналістам, бізнесу та контролюючим органам простіше і швидше

перевіряти будь-яку закупівлю; знижувати ризики зловживань, оскільки всі дії є публічними і залишають цифровий слід; посилити суспільний контроль, що має створювати атмосферу довіри до системи публічних фінансів.

Автоматизація багатьох процесів в закупівлях дещо нівелює людський чинник впливу та частково унеможливорює суб'єктивне або упереджене оцінювання тендерних пропозицій, ручне втручання на етапах відбору, що може спричинити маніпуляції та корупційні схеми. Як результат – забезпечення дотримання принципів закупівель та сприяння більш чесному і конкурентному середовищу для бізнесу.

Цифрові інструменти, які використовуються на сучасному етапі, надають можливість аналітики великих масивів даних у режимі реального часу. Потужний інформаційно-аналітичний потенціал BI Prozorro, YouControl, Clarity Project та інших цифрових аналітичних інструментів значно підвищують ефективність внутрішнього і зовнішнього контролю, оскільки дозволяють оперативно аналізувати закупівлю чи групу закупівель за різними параметрами (вартість, галузь, регіон, предмет закупівлі, учасники тощо); виявляти аномалії, типові порушення, підозрілі тендери та корупційні зв'язки; створювати звіти, дашборди, інфографіку для ефективного прийняття управлінських та контрольних рішень [11-15]. Такі можливості значно підвищують ефективність аналітичної та контрольної роботи.

Контроль з використанням цифрових інструментів виступає не лише як механізм реагування, але й як інструмент превентивного антикорупційного захисту. Інший бік зовнішнього контролю у сфері публічних закупівель – це здійснення поточного контролю, за фактом виявлення тих чи інших відхилень від законодавчо регламентованих параметрів. Підвищення ефективності та результативності закупівель вимагає використання цифрових інструментів для організації попереднього та ретроспективного контролю у поєднанні з поточним, коли такі відхилення можуть бути попередженими, а не фактично зафіксованими, що і є, по суті, одним із головних завдань контролюючих дій.

Зовнішній контроль у сфері публічних закупівель з боку Державної аудиторської служби України, Антимонопольного комітету України, Державної казначейської служби України та інших державних органів є чітко регламентованим законодавчо-нормативними документами, тому цифрові інструменти мають можливість його поглибити, оптимізувати та підвищити ефективність, але не розширити.

Зовнішній контроль публічних закупівель є складовою антикорупційної діяльності в Україні, забезпечуючи виявлення та попередження порушень законодавства у сфері публічних закупівель та забезпечення підзвітності замовників. Цифрові інструменти допомагають державним органам

оптимізувати витрати часу та ресурсів шляхом фокусування на найризикованіших процедурах, типових та нетипових відхиленнях від умов законодавства, реагування на автоматичні індикатори ризиків та реалізації процесу моніторингу закупівель. Це підвищує об'єктивність та системність зовнішнього контролю, дозволяючи оперативно реагувати на порушення. Водночас, на нашу думку, більше можливостей цифрові ресурси надають саме внутрішньому контролю та контролю з боку громадськості.

Внутрішній контроль у сфері публічних закупівель є невід'ємною складовою бюджетного процесу, основною метою якого є: виявлення відхилень від чинного законодавства; встановлення фактів неефективного або незаконного використання публічних ресурсів; притягнення винних осіб до відповідальності; реалізація заходів із попередження аналогічних порушень у майбутньому [4].

Ефективний внутрішній контроль є основою підвищення ефективності закупівельної діяльності, безумовного дотримання принципів закупівель та «підвищенню довіри до системи публічних фінансів загалом» [4].

Організація внутрішнього контролю публічних закупівель замовником з використанням цифрових інструментів включає низку напрямів. Так, одним з них є внутрішній моніторинг та аналітика. Завдяки цифровим рішенням замовник може здійснювати не лише перевірку окремих закупівель по факту їх здійснення, але й регулярно відстежувати показники закупівельної діяльності: кількість і види процедур, середню вартість, активність учасників, кількість звернень, кількість змін до договорів, факти і результати зовнішнього контролю, причини та кількість оскаржень тощо. Наприклад, BI Prozorro надає доступ до аналітики в додатках та листах, які охоплюють різні стадії закупівельного циклу [12]. Це дозволяє керівництву замовника швидко реагувати на відхилення та вживати заходів їх корекції.

Цифрові платформи дозволяють здійснювати аналіз ринку та перевірку постачальників або учасників закупівель на підставі великих масивів даних: фінансові показники, судова історія, зв'язки з іншими учасниками, участь у сумнівних процедурах, результати оскаржень, договірні ціни тощо. Наприклад, YouControl у своєму модулі «Аналіз тендерів» дозволяє швидко оцінити ризиковість учасника тендеру за низкою показників [11]. Clarity Project надає розширену аналітику досліджень та дозволяє «розплутати» зв'язки між учасниками та замовниками [13]. Таким чином, внутрішній контроль замовника може бути організованим з використанням інструменту превентивного реагування, тобто ще до підписання договору або на ранніх етапах закупівлі.

Досить актуальним з питань бюджетного та закупівельного законодавства є питання обґрунтованості всіх етапів закупівлі. Цифрові рішення

допомагають контролювати обґрунтованість потреби в закупівлі; правильність визначення очікуваної вартості; відповідність технічних параметрів; проходження всіх етапів процедури закупівлі.

Прозорість і підзвітність процесу забезпечується завдяки відкритим даним, інтегрованим у модулях аналітики. Внутрішній контроль організовується у замовника та одночасно стає публічною складовою. Наприклад, BI Prozorro, який є безкоштовним модулем аналітики, YouControl та Clarity Project сприяють підвищенню відповідальності керівництва та працівників установи, оскільки їх дії та результати таких дій є відкритими для зацікавлених осіб даними [11-13]. До того ж аналітика в режимі реального часу дозволяє виявляти певні тенденції, ризики і можливі ризики вчасно, а не лише за підсумками звітних періодів.

Цифрові інструменти контролю забезпечують ідентифікацію фактів порушень та ризиків порушень, а також надають можливість відповідного та реагування на них, що є важливим під час організації будь-якого контролю будь-якого процесу, і закупівельного зокрема. Завдяки аналітиці суб'єкти контролю можуть визначати для себе індикатори ризику. Саме тому внутрішній контроль переходить від випадкових перевірок до системної, ризикоорієнтованої моделі.

Основні практичні рекомендації для організації внутрішнього контролю публічних закупівель з використанням цифрових інструментів у замовника ми вбачаємо у наступному:

- формування внутрішньої політики використання цифрових інструментів: відповідальні, звітність, напрями аналітики тощо;
- забезпечення навчання працівників, які долучаються до закупівельного процесу;
- інтеграція результатів аналітики в періодичні звіти по закупівлях: які ризики виявлено, які заходи вжито, визначення тенденцій до покращення тощо;
- формування внутрішніх дашбордів або папки з основними показниками: кількість закупівель; відхилення від плану; кількість учасників; кількість скарг, змін, моніторингів, відхилень, додаткових угод тощо;
- використання агрегації даних з різних джерел: системи електронних закупівель Prozorro, відкритих державних реєстрів, власних інформаційних баз даних та цифрових інструментів [11-15];
- впровадження процедури обов'язкового та оперативного реагування на виявлені відхилення чи ризики;
- забезпечення відкритості результатів внутрішнього контролю.

Організація внутрішнього контролю публічних закупівель з використанням цифрових інструментів у учасника процесу має свої особливості, не зважаючи на загальну мету – підвищити їх ефективність. З використанням цифрових інструментів учасник може

оцінити можливість участі у закупівлі та її результативності, а також надійність замовника. Зокрема, використання BI Prozorro є можливим для перевірки історії закупівель замовника (кількість тендерів, частота дискваліфікацій, виконання договорів тощо) та виявлення потенційних «проблемних» замовників, з якими існують ризики недобросовісної поведінки [12].

Більше уваги під час контрольних дій учасник має приділити аналізу конкурентного середовища для визначення потенційно позитивних закупівель та потенційних конкурентів. Завдяки Clarity Project та BI Prozorro можна дослідити і визначити динаміку участі конкурентів, типові сфери діяльності, ціни, перемоги, слабкі і сильні сторони, виконання договорів, географію продажів і навіть потенційний відсоток зниження ціни під час аукціону [12,13]. Це дозволяє вибудувати більш обґрунтовану тендерну стратегію, формувати вигіднішу цінову пропозицію та накреслити нові напрями для розвитку бізнесу. Особливого значення набуває перевірка доброчесності контрагентів. Так, YouControl сприяє здійсненню повної перевірки замовника, партнерів або субпідрядників, наприклад, юридичний статус, фінансові показники, судові справи, зв'язки з іншими компаніями, закупівельну тенденцію тощо, що у результаті сприяє зменшенню ризику співпраці з фіктивними або проблемними структурами [11].

Моніторинг змін у тендерних умовах, можливість проконтролювати який з використанням цифрових ресурсів, дозволяє відстежити зміни у тендерній документації, строках, вимогах, рішеннях, на що оперативно реагуючи, учасник може вчасно коригувати свою тендерну пропозицію.

Учаснику доцільно аналізувати власну тендерну історію для визначення її слабких і сильних сторін. Цифрові інструменти надають можливість проаналізувати та проконтролювати власну закупівельну статистику: кількість учасників, перемог, дискваліфікацій, помилки, невідповідності, прорахунки. Це допомагає виявити типові помилки, зменшити частоту відхилень і підвищити якість тендерної документації.

Отже, основні організаційні заходи з внутрішнього контролю участі у закупівлях можемо сформувати у таких напрямках:

- формування системи внутрішнього контролю з використанням цифрових аналітичних даних;
- підвищення кваліфікації осіб, які є відповідальними за участь у закупівлях, та долучаються до підготовки тендерної пропозиції;
- запровадження практики оцінки кожного тендеру перед участю з погляду юридичних, фінансових та репутаційних ризиків;
- стратегічне планування участі у закупівлях з використанням цифрових інструментів, наприклад, регіони, замовники, типи процедур, цінова пропозиція тощо.

Цифрові інструменти в публічних закупівлях мають швидкі темпи розвитку нових та вдосконалення вже розроблених. Так, з основних, на які ми звернули увагу під час дослідження, є Аналітичний модуль SmartTender, який надає можливість за лічені хвилини знайти прибуткові тендери та основі узагальнення інформації про основних закупівельників конкретних товарів, робіт, послуг, про динаміку цін, про оголошені закупівлі, про конкурентів та їх перемоги. Це інструмент від електронного майданчика, що підтверджує їх перманентний розвиток та надання можливостей для аналізу і контролю. Також є можливість інтеграції кабінету Zakupivli.Pro з CRM підприємства з повноцінною CRM-системою з автоматизацією: клієнти, продажі, облік, документи, розсилки тощо.

Заслужує на увагу і практичне використання пошуково-аналітичної системи .007, яка є веб-ресурсом, побудованим на основі відкритих даних про використання державою бюджетних коштів.

Система пропонує сервіс із пошуку, візуалізації та аналізу масивів даних, зокрема тендерів, контрактів, трансакцій, витрат тощо, з акцентом на простоту використання і доступність для широкого кола користувачів (активістів, журналістів, громадян). Пошуково-аналітична система є доступною для кожної людини, цифровим інструментом контролю влади, який допоможе слідкувати за бюджетними витратами, виявляти факти зловживань, робити власні дослідження та аналітику щодо використання публічних коштів.

У контексті публічних закупівель ця система має функціональне призначення для контролю, а саме:

- моніторинг і аналіз закупівель (користувач може шукати, фільтрувати та візуалізувати дані про тендери, контрагентів, витрати, що надає можливість заздалегідь виявляти аномалії чи потенційні порушення);
- посилення громадського контролю (система надає інструмент громадянам для самостійного контролю за бюджетними витратами: від пошуку інформації до аналізу та формування висновків);
- підвищення підзвітності (завдяки відкритим даним і візуалізації витрат, замовники й учасники закупівель перебувають під більшим публічним контролем, що стимулює дотримання процедур і зменшує можливість корупційних ризиків);
- доповнення цифрового інструментарію контролю (разом із такими платформами як BI Prozorro, YouControl, Clarity Project, пошуково-аналітична система .007 розширює перелік доступних інструментів для аналітики, що дозволяє краще охоплювати різні аспекти закупівельного процесу – від перевірки контрагентів до візуалізації витрат);
- зручність та доступність (орієнтація на пересічного користувача, а не лише фахівця, означає, що система характеризується інтуїтивно зрозумілим

інтерфейсом, зрозумілими інструментами пошуку та візуалізації, що є важливим для залучення широкої аудиторії до контролю за публічними закупівлями).

Отже, пошуково-аналітична система .007 є практичною реалізацією цифрового інструменту зовнішнього контролю у сфері публічних закупівель. Вона дозволяє трансформувати відкриті дані про бюджетні витрати в аналітику й дії, що сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та доброчесності закупівельного процесу.

Актуальність вищенаведеного підтверджується думкою керівника ДП «Прозорро» Ярослава Любченка, який наголосив, що одним з трьох важливих кроків розвитку Prozorro є цифровізація системи у вигляді впровадження нових інструментів, інтеграції її з іншими державними системами, що дозволить автоматизувати процеси перевірки відповідності учасників закупівель та задля зручності, швидкості та ефективності [16].

Так, наразі, є мета впровадження електронного контракту (E-Contract), який передбачає укладання договорів в онлайн-форматі задля збереження інформації в системі, підвищення прозорості та підзвітності. Розвиток електронного контракту дозволить не лише укласти договори в електронному форматі, але й має на меті забезпечити повне трасування договору, від аукціону до фінального акту виконаних робіт чи постачання товару. Це посилить підзвітність сторін і зменшить простір для зловживань на етапі виконання зобов'язань, зокрема і з боку учасників, що є досить важливим, оскільки зовнішній контроль та відповідальність стосуються більшою мірою замовників, а учасники, зазвичай залишаються більшою мірою поза контролем.

Враховуючи швидкий розвиток цифрових технологій та зростання вимог до прозорості й ефективності державного сектору, очікується подальше вдосконалення цифрових інструментів контролю у сфері публічних закупівель. Зокрема, актуальним є впровадження систем, які здатні автоматично виявляти складні схеми порушень, прогнозувати ризики, будувати поведінкові моделі замовників та учасників.

Перспективним напрямом є реалізація мобільних застосунків для оперативного доступу до інформації про закупівлі, участі у тендерах та подання скарг. Така мобільність сприятиме ширшому залученню представників малого та середнього бізнесу, які не завжди мають доступ до потужних аналітичних платформ.

Не варто ігнорувати роль освіти і цифрової грамотності у підвищенні якості контролю. Ефективність використання цифрових інструментів значною мірою залежить від рівня підготовки кадрів, залучених до закупівельного процесу. Саме тому цифрова грамотність фахівців має стати складовою професійної підготовки як замовників, так і учасників

торгів. Особливу роль у цьому відіграють заклади вищої освіти, які готують фахівців з обліку, оподаткування, фінансів, публічного управління. Доцільним є впровадження практико-орієнтованих курсів з використання аналітичних платформ у навчальні програми, зокрема на прикладах BI Prozorro, Clarity Project, YouControl та інших. Це дозволить майбутнім фахівцям набувати теоретичних знань та практичних навичок аналітичної роботи, оцінки ризиків і прийняття обґрунтованих рішень.

Роль цифровізації контролю в публічних закупівлях підсилюється ефективною взаємодією між державою, бізнесом та громадськістю. Ефективний контроль у сфері публічних закупівель є неможливим без тісної взаємодії між усіма сторонами процесу: замовниками, учасниками, контролюючими органами та суспільством. Цифрові інструменти, розширюючи технічні можливості, формують нову культуру взаємодії, яка будується на відкритості, підзвітності та доброчесності.

Громадські організації завдяки доступу до відкритих даних з використанням цифрових інструментів мають можливість, виявляючи порушення, здійснювати просвітницьку та адвокаційну діяльність, сприяючи прийняттю ефективних рішень та впровадженню змін у політиці закупівель.

Бізнес, у свою чергу, отримує інструменти для аналізу ринку, підвищення конкурентоспроможності та запобігання участі у підозрілих чи ризикових процедурах. А держава – можливість швидкого реагування на порушення, формування об'єктивної аналітики і підвищення довіри до інститутів влади.

У підсумку маємо зазначити, що електронна система закупівель витримала кризовий період лютого-березня 2022 року, функціонує, розвивається, надає можливості використання на своїй основі значної кількості цифрових інструментів, які не використовувати для організації та контролю закупівельної діяльності стає само по собі етичним порушенням принципів публічних закупівель.

Висновки. За результатами проведеного дослідження встановлено, що ефективна організація контролю у сфері публічних закупівель є головним чинником забезпечення прозорості, доброчесності та раціонального використання державних коштів. Сучасні цифрові інструменти, зокрема BI Prozorro, YouControl, Clarity Project та інші, на перших етапах впровадження були додатковими засобами для аналітичної підтримки. Натомість, на сучасному етапі, який характеризується економічною нестабільністю та ризиками не лише економічного характеру, що стали наслідком воєнного стану, цифрові інструменти

виявилися повноцінними елементами системи контролю, що суттєво розширюють можливості як зовнішніх, так і внутрішніх суб'єктів контролю.

Запровадження цифрових технологій у контрольні процеси дозволяє:

- здійснювати оперативний аналіз великого обсягу даних та приймати на основі його результатів обґрунтовані рішення;
- ідентифікувати потенційні ризики та типові порушення до моменту їх настання;
- посилити превентивну функцію контролю шляхом виявлення ознак непрозорості або неефективної закупівельної діяльності;
- забезпечити відкритість, підзвітність і довіру до системи публічних фінансів на всіх етапах закупівельного циклу.

Встановлено, що внутрішній контроль замовників може бути суттєво підсилений за рахунок системного використання цифрових інструментів для моніторингу, аналітики та оцінки результатів закупівель. Учасники закупівель, у свою чергу, отримують можливість стратегічного планування участі, оцінки доброчесності замовників, аналізу конкурентного середовища, що сприяє зниженню ризиків та посиленню конкурентних переваг.

Зовнішній контроль, що здійснюється державними органами та громадськими організаціями, також набуває нової якості завдяки цифровізації: зростає ефективність виявлення порушень, підвищується об'єктивність перевірок, оптимізуються часові та ресурсні витрати.

Перспективи подальшого розвитку контролю у сфері публічних закупівель вбачаються у:

- подальшій автоматизації процесів, ділянок, етапів;
- розширенні цифрових можливостей, вбудованих в електронну систему закупівель, побудованих на її основі та у вигляді функціональних можливостей електронних майданчиків;
- інтеграції цифрових інструментів з іншими державними реєстрами;
- розвитку мобільних сервісів для оперативного доступу до інформації про закупівлі;
- підвищенні рівня цифрової грамотності та впровадженні практико-орієнтованих навчальних курсів для фахівців, які долучаються до сфери закупівель.

Отже, цифровізація контролю у сфері публічних закупівель має на меті удосконалити технічні інструменти та змінити підходи до управління публічними фінансами загалом, формуючи нову етичну культуру прозорості, підзвітності та участі.

Література:

1. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015, № 922-VIII; станом на 19 червня 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
2. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для торгівлі замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова кабінету міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178; станом на 18 жовтня 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>
3. Русін В.М. Контроль у сфері публічних закупівель. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8454>
4. Боярова О.А. Внутрішній контроль публічних закупівель бюджетних установ. *Економіка та суспільство*. 2024. №70 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-37>
5. Чебан Ю.Ю., Рагуліна А.О., Величко Н.П. Внутрішній контроль публічних закупівель у сільських радах: стан, проблеми та перспективи. *Modern Economics*. 2025. № 49(2025). С. 276-283. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-35](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-35).
6. Швайко М.Л. Трансформація системи публічних закупівель і фінансів в умовах цифровізації: у чому ризики і шанси для економічного відновлення України під час війни? *Регіональне управління та місцеве самоврядування*. 2024. №2 (65). С. 165-186. DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-2-09>
7. Пацурія Н. Р. Окремі напрями цифровізації системи публічних закупівель в Україні: економіко-правовий аспект. Координата : вебсайт. 2021. URL: <https://coordynata.com.ua/okremi-naprami-cifrovizatsii-sistemi-publicnih-zakupivel-v-ukraini-ekonomiko-pravovij-aspekt9>
8. Ткаченко Н. Цифровізація в публічних закупівлях. Вісник Університету банківської справи. 2020. № 3 (39). DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755X3\(39\)2020225600](https://doi.org/10.18371/2221-755X3(39)2020225600)
9. Федірко О.А., Федірко Н.В. Політика публічних закупівель у реалізації стратегії цифрової трансформації: пріоритети ЄС та України. *Проблеми економіки*. 2023. 3 (57). С.31-41. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-31-41>
10. Стащук, О., Борисюк, О., & Дацюк-Томчук, М. (2023). ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЄС В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ. *Економіка та суспільство*, (47). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-4>
11. YouControl : офіційний сайт URL: <https://youcontrol.com.ua/>.
12. Публічний модуль аналітики : офіційний сайт URL: <https://dozorro.org/tools/public-bi>.
13. Clarity Project : офіційний сайт URL: <https://clarity-project.info/edrs>.
14. Пошуково-аналітична система .007 : офіційний сайт URL: <https://www.007.org.ua/>
15. Інформаційні джерела та аналітичні інструменти сфери публічних закупівель: офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства URL: <https://me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=61ef9479-7eb5-4dcd-985e>
16. Перше інтерв'ю з керівником ДП «Прозорро» Ярославом Любченком. URL: <https://radnuk.com.ua/uchast-u-zakupivliakh/hid-dlia-novachkiv/pershe-interv-iu-z-kerivnykom-dp-prozorro-iaroslavom-liubchenkom/>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015, December 25). Law of Ukraine No. 922-VIII on Public Procurement (as of June 19, 2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, October 12). Resolution No. 1178 on peculiarities of procurement during martial law and 90 days after its termination (as of October 18, 2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.
3. Rusin, V. M. (2020). Kontrol u sferi publichnykh zakupivel [Control in the field of public procurement]. *Efektivna ekonomika*, (12). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8454>.
4. Boyarova, O. A. (2024). Vnutrishnii kontrol publichnykh zakupivel biudzhethnykh ustanov [Internal control of public procurement in budgetary institutions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (70). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-37>.
5. Cheban, Yu. Yu., Rahulina, A. O., & Velychko, N. P. (2025). Vnutrishnii kontrol publichnykh zakupivel u silskykh radakh: stan, problemy ta perspektyvy [Internal control of public procurement in rural councils: state, problems and prospects]. *Modern Economics*, (49), 276–283. [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-35](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-35).
6. Shvaiko, M. L. (2024). Transformatsiia systemy publichnykh zakupivel i finansiv v umovakh tsyfrovizatsii [Transformation of the public procurement and finance system under digitalization]. *Rehionalne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, (2), 165–186. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-2-09>.
7. Patsuriia, N. R. (2021). Okremi napriamy tsyfrovizatsii systemy publichnykh zakupivel v Ukraini: Ekonomiko-pravovyi aspekt. *Koordinata*. <https://coordynata.com.ua/okremi-naprami-cifrovizatsii-sistemi-publicnih-zakupivel-v-ukraini-ekonomiko-pravovij-aspekt9>.
8. Tkachenko, N. (2020). Tsyfrovizatsiia v publichnykh zakupivliakh. *Visnyk Universytetu Bankivskoi Spravy*, (3[39]). [https://doi.org/10.18371/2221-755X3\(39\)2020225600](https://doi.org/10.18371/2221-755X3(39)2020225600).
9. Fedirko, O. A., & Fedirko, N. V. (2023). Polityka publichnykh zakupivel u realizatsii stratehii tsyfrovoy transformatsii: priorytety YeS ta Ukrainy [Public procurement policy in the digital transformation strategy: EU and Ukraine priorities]. *Problemy ekonomiky*, 3(57), 31–41. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-31-41>.
10. Stashchuk, O., Borysiuk, O., & Datsiuk-Tomchuk, M. (2023). Osoblyvosti publichnykh zakupivel YeS v umovakh tsyfrovizatsii. *Ekonomika ta Suspilstvo*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-4>.
11. YouControl. (n.d.). Official website. <https://youcontrol.com.ua/>
12. Dozorro. (n.d.). Public BI Analytics Module. <https://dozorro.org/tools/public-bi>.

13. Clarity Project. (n.d.). Official website. <https://clarity-project.info/edrs>.
 14. 007.org.ua. (n.d.). Search-analytical system .007. <https://www.007.org.ua/>
 15. Ministry for Economy of Ukraine. (n.d.). Information sources and analytical tools in public procurement. <https://me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=61ef9479-7eb5-4dcd-985e>.
 16. Liubchenko, Ya. (n.d.). First interview with the director of SE Prozorro. <https://radnuk.com.ua/uchast-u-zakupivliakh/hid-dlia-novachkiv/pershe-interv-iu-z-kerivnykom-dp-prozorro-iaroslavom-liubchenkom/>
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License